PIETER HASSELL

DOOR

PH. F. W. VAN ROMONDT

De naam Hassell is op de bovenwindsche eilanden zeer verbreid. Reeds in de 17de eeuw treft men dien aan op St. Eustatius, St. Maarten en Saba. Het eerstgenoemde eiland werd bestuurd door een commandeur, St. Maarten en Saba elk door een vice-commandeur. Wie in de geschiedenis dezer eilanden belang stelt, komt terecht bij Hamelberg, *De Nederlanders op de West-Indische eilanden* en bij Knappert, *Geschiedenis van de Nederlandsche bovenwindsche eilanden in de 18de eeuw*. Het hier volgende is ontleend aan „de oude archieven van Sint Eustatius, Sint Martin en Saba”, die zich op het Algemeen Rijksarchief te 's Gravenhage bevinden.

Omstreeks 1677 moet Pieter Hassell geboren zijn, vermoedelijk op Saba, en daar zal hij tusschen 1705 en 1706 gehuwd zijn met Susanna Haley, ook van Saba. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen bekend: Jacobus, geboren 14 Mei 1716, Daniel en Helena, beiden op Saba geboren, achtereenvolgens 21 October 1718 en 10 Juli 1721; de laatste twee, Richard en Johannes, zijn 1 Januari 1724 en 27 Mei 1727 op St. Maarten geboren ¹⁾. De geboorteplaats van het eerste kind is niet bekend. Men mag uit deze gegevens afleiden, dat Pieter Hassell tusschen 1721 en 1723 naar St. Maarten is verhuisd.

Daar vindt men hem in 1728, als hij met Jan Lespier, burger en inwoner van St. Eustatius, den 16den September een overeenkomst aangaat over een suikerplantage in Cul de sac, die Hassell onder zijn toezicht zou nemen. Zeven jaar later, 18 Juni 1735, wordt deze gemeenschap ontbonden. Jan Lespier doet afstand van zijn aandeel tegen vergoeding van 650 pesos van achten. Op zijn plantage verbouwde hij voornamelijk katoen en suikerriet. 7 Mei 1735 komt hij voor als onderteekenaar van een verzoekschrift om windmolens ten behoeve van de zoutpan. In een verklaring van 5 Juli 1729 wordt Pieter Hassell als scheepstimmer-

¹⁾ Doopboek van St. Eustatius.

man vermeld, en in 1732 (16 April), het jaar, waarin een aardbeving St. Maarten teisterde, als kooper van een stuk land van Willem Mussenden.

Volgens een lijst van inwoners van het eiland van 28 Februari 1733 bestond het huisgezin van Pieter Hassell uit het echtpaar en drie zoons. Van dat jaar af was hij raadslid en kapitein-luitenant der burgerij. Uit Knapperts *Geschiedenis* is heel wat bekend omtrent dien John Philips, aan wien de hoofdstad van St. Maarten, Philipsburg, haar naam heeft ontleend. Heer van Almerly Closs wordt hij genoemd, en in 1691 was hij te Arbroath in Schotland geboren. Knappert vermeldt hem reeds in 1729 als kapitein-luitenant der burgerij op St. Maarten, volgens sommigen een man van „quade conduites”. Heeren X, bewindhebbers der West-Indische Compagnie, hadden Philips een toezegging gedaan, dat hij den vice-commandeur van St. Maarten, Mart. Meyers, zou opvolgen. In afwachting daarvan was Philips maar vast naar St. Maarten gegaan en maakte het daar den vice-commandeur danig lastig. Erger werd het, toen bij Meyers' overlijden in 1733 de commandeur van St. Eustatius Barry aanstelde als vice-commandeur van St. Maarten. Kort daarop moet Philips, die het plan schijnt gehad te hebben, St. Maarten vrij van het gezag van St. Eustatius te maken, in Nederland geweest zijn en door bewindhebbers tot commandeur van St. Maarten zijn benoemd. 16 Februari 1735 kwam hij daar aan; Barry werd ontslagen. Philips heeft zijn verdiensten gehad, maar zijn zondenregister is ook niet klein, en Pieter Hassell, die kort na Philips'komst herkozen was als lid van den raad, behoort tot de velen, die het niet met hem hebben kunnen stellen. Nu was Pieter Hassell zelf ook geen rustig man: er wordt melding gemaakt van een geding wegens belediging, dat hij den secretaris van St. Maarten J. P. Schenck aandeed, waarin laatstgenoemde zijn leedwezen betuigde. In hetzelfde jaar, 1736, kwam het conflict van Hassell met Philips. Dit zat zoo. Philips had een brief gekregen van heeren X van 29 October 1735 met aandrang om het hoofdgeld te innen. De uitvoering daarvan bracht de burgerij in beroering en de kapitein Hassell riep deze in 't geweer, 't welk Philips „op poenen van rebellie” verbood. In den brief, waarin deze laatste hiervan verslag doet aan bewindhebbers, vraagt hij tevens om een predikant, „want hier een partij slegt volk is”.

Een paar maanden later was het ernstiger. Uit een verklaring van zekeren Jan Ryan blijkt, dat deze zich op 15 Juni bevond ten huize van den gerechtsbode Jan Weyth; Philips was daar ook.

Ryan hoorde, dat de commandeur aan Pieter Hassell vroeg, hoeveel gouverneurs er op het eiland waren. Hassell antwoordde: „een”, maar voegde eraantoe, dat hij de kapitein was en de burgerij op haar verzoek kon oproepen. Philips was daarop begonnen te schelden en Hassell te affronteeren. De burgers hadden hem tegengehouden, toen hij handgemeen wilde worden. Al scheldende zei Philips nog, dat hij Pieter Hassell van het eiland zou bannen, als hij niet van Saba gebannen was. Dit laatste nu is niet zeer waarschijnlijk, want in het geding tegen Schenck had de magistraat bij het gerecht van Saba naar Hassell navraag gedaan, en ten antwoord gekregen, dat hij daar als een eerlijk man bekend stond.

Een dag later (Knappert meent, dat het twee dagen later moet geweest zijn, een Zondag, omdat van het uitgaan der kerk wordt gesproken) was Philips weer bij Weyth. De burgerij liep te hoop en met Pieter Hassell aan het hoofd liep zij op Philips toe. De kapitein las een akte van beschuldiging voor; Philips ontkende, maar werd aangegrepen en op een schip naar St. Thomas gebracht, vanwaar hij over St. Eustatius Holland bereikte. Men vindt het alles uitvoerig bij Knappert. De commandeur van St. Eustatius, Johannes Markoe, geeft in een brief van 30 Juni 1736 aldus van het gebeurde kennis aan bewindhebbers:

„Deese is dienende om UED. agtb. te adviseeren over de ongereegeldheeden en verfoeijelijke conspiratie van de habitanten vant eijland St. Marten, alsoo voornoemde opgeseeeten van St. Marten haer selven niet en hebben ontsien om op den 16 deeser maand haren commandeur d'Heer Jan Philips aan te tasten en hem daerop immediaet uijt zijn gouvernement versonden naert eijland St. Thomas en twee dagen naer dato, zijnde den 18, hebben toen een nieuwe verkiesing gedaan en voor haaren commandeur bij provisie aengenoomen den persoon van Pieter Hassel, capiteijn luitenant van de burgerije aldaer” enz.

Pieter Hassell, die het Nederlandsch niet machtig was ¹⁾, schreef zelf aan bewindhebbers om hun mee te deelen, dat Philips, op wien de bevolking zeer verbitterd was, 16 Juni 1736 was afgezet en naar Holland gezonden, en de burgerij hem tot hoofd had gekozen, wat hij tegen zijn zin had aangenomen. Ook van andere zijde kwamen klachten. Philips zou de menschen op stokslagen

¹⁾ Op Saba is het accent van Somersetshire en Devonshire herkenbaar. (Algernon Aspinall, *The pocket guide to the West-Indies*).

en scheldwoorden tracteerden, zich als een Nero gedragen; William Richardson, een der rijkste planters verklaarde, dat Philips hem uitgescholden en bedreigd had.

Na zich bij de bewindhebbers in Holland te hebben verantwoord, werd Philips in zijne betrekking gehandhaafd en vertrok hij 10 Maart 1737 uit Texel, om na een zeer onvoorspoedige reis, vol wederwaardigheden en waarbij hij zijne bagage kwijt raakte, 24 Juni te St. Eustatius aan te komen; hij had er dus 106 dagen over gedaan. Met hem kwamen mede 1 sergeant, 1 adelborst ¹⁾ en 12 soldaten.

In dat jaar wordt Pieter Hassell genoemd als kapitein-commandant; lang kan hij dat echter niet geweest zijn, want 23 Juli 1737 werd Wouter Barry als zoodanig gekozen. Zelf noemde Hassell zich „an old man”.

Dit belette Philips niet als fiscaal R. O. een geding tegen Hassell aanhangig te maken, als op eigen autoriteit het gezag te hebben gevoerd en hem, Philips, gewapenderhand van het eiland te hebben gezonden.

De eisch luidde aldus:

„Eijsch ende conclusie gedaan door den EdGestr: Heer Jan Philips heere van Almerij Closs, commandeur over t'eijland St. Martin R: O: op ende teegens de persoon van Pieter Hassell, geweesene capn. commandant, gedaagde.

„Den Eijss. R: O: deede seggen, hoe de Ged: heeft kunnen goetvinden op den 14e Novembr. (1737) snagts de schildwagt in de Groote Baay onbehoorlijk aanterantsen op zijn post, avanceerende op deselve, seggende niet te willen blijven staan voor niemand en dat hij in korten soo veel commando in t' Eijland hoopte te hebben als iemand; met de hand op zijn deegen te slaan, met verdere dreijgementen.

„T' welke aen een schildwagt, die op zijn post staat en alsdan voor een aensienelijke persoon moet geconsidereert worden gedaan te zijn, ten hoogste strafbaar en als hoon het in tijd van vrede is, volgens kriegsregten met ter dood soude moeten gestraft worden met confiscatie van goederen.

„Soo concludeert den Eijssr. R: O: dat den Ged: als een turbateur van de inlandse vrede anderen ten exempel, sal worden gecondemneert in een boete van ps. 500 met de costen. Actum St. Martin den 3e Decembr. 1737”.

¹⁾ In die tijden was een adelborst een graad tusschen korporaal en soldaat; vaak ook nog iemand in opleiding tot officier.

Het vonnis volgde 4 Februari 1738 en zal den gedaagde wel zijn meegevalen:

„Raaden, parthijen gehoord ende gexamineert hebbende, meede gelet op de beedigde verklaring van den Ged:, condemnneeren den Ged: wegens turbatie aan de schildwagt in een boete van ps. 10— en Anthony Mussenden wegens van zijn post te gaan en insultaties aan den Ged: in de herberg, in een boete van ps. 10—, te appliceeren de eene helft ten behoeve van den Heer Eijssr. R: O: en de andere helft ten behoeve van de kerke met de kosten. Aldus gearesteert bij Raaden op St. Martin den 4e Febr. 1738”.

Het volgende jaar bezocht gouverneur Faesch het eiland St. Maarten, bij welke gelegenheid Pieter Hassell rekening en relique van zijn tusschenbestuur aan commandeur Philips deed.

De „old man” bleef strijdlustig. Men leest in 1739 van een geding tegen Thomas Wade „wegens het afsnijden van zijns paards ooren”, wel een bewijs voor de ruwheid der zeden op het eiland.

Dat hij niet verscheen, wanneer hij gedagvaard werd, leidde ook eenige malen tot boete. In een geding tegen hem leest men dd. 3 Mei 1740:

„Naerdien den Ged: zijn eed voor Raaden gerefuseert heeft soo is door Raaden gepermitteert aen John Weyth, gerechtsbode, om zijn eed te doen.

„John Weyth, gerechtsbode, heeft voor Raaden onder eeden verklaert, als naedat hij bij den Eijsscher (sic) gekoomen en hem een Goeden morgen gebooden, voorsijde Ged: hem gevraagt, off hij een papier voor hem hadde, waerop de voor-noemde hem tot antwoord gegeven, alsdat hij 3 of 4 hadde; den Ged: hem daerop tot antwoord gegeven hebbende: Segt U Meesters, als dat ik niet verschijnen nog deselve accepteren en wil. Waerop hij aen denselven tot antwoord gegeven of deselve niet accepteren en wilt, soo moet ik ze neederleggen; waerop den Ged: hem tot antwoord gegeven: Soo gij eenige assurante woorden meer spreekt, soo sal ik U door mijne neegers laeten opbinden en U een heldere dragt slaegen laeten geeven en segt U Meesters, als dat ik niet verschijnen wil.

„Raaden deese saak overgezienende geexamineert hebbende, mitsgaders gelet op de assurante woorden in presentie van den geheelen Raad gesproken, condemnneeren den Ged: in eene boete 25 Ps. van agten, te appliceeren als naer stijl en te bet^a. in 14 dagen, met de kosten van proces”.

Op 5 Juli volgen zeer uitvoerige verklaringen van den gerechtsbode voornoemd en twee getuigen over de weigering van Pieter Hassell om de opgelegde boete te betalen. Een sergeant en eenige soldaten komen op zijne plantage om hem te arresteeren. Er wordt nu tegen hem geeischt, dat hij excuses moet maken en bovendien een boete van 100 pesos betalen.

Knappert heeft geschreven over de moeilijkheden met de inning van het hoofdgeld op Sint Maarten. Reeds in 1735, gelijk gezegd, drongen bewindhebbers erop aan, dat Philips de inning zou ter hand nemen met meer gestrengheid. 15 September 1740 berichtte de commandeur, dat de betaling der hoofdgelden zonder eenige oppositie was geschied, alleen niet door den gewezen luitenant Pieter Hassell, die een nieuwe seditie wilde opwekken. Verder beklagde Philips er zich in dezen brief over, dat de berechting van zijne wederrechtelijke wegzending naar Holland in 1736 door den commandeur Faesch steeds is uitgesteld geworden en dat deze dit nu aan diens opvolger had overgegeven.

Op 7 Maart 1741 werd een eisch ingesteld tegen Pieter Hassells zoon Daniel, die nog onder toezicht van zijn vader stond, wegens het zonder permissie verlaten van het eiland.

Kort daarop moesten vader en zoon weer terecht staan wegens disobedientie en het slaan van eenige personen. Het duurt daarna wel twee jaar voor Pieter Hassell weer voor 't gerecht komt. Dan heeft hij voor den zooveelsten keer den gerechtsbode bedreigd, die hem op zijn plantage een sommatie kwam doen. Pieter heeft hem uitgescholden en met zijn roer bedreigd. De fiscaal vraagt 500 pesos boete, en dat hij blootshoofd om vergiffenis moet komen vragen. Het vonnis wordt niet vermeld.

Na ruim zeven jaar zal dan eindelijk de groote zaak op St. Eustatius worden behandeld. Wij vonden hierover het navolgende:

„Jan Credo Bacot, fiscaal ten dienste van haer WelEdele Groot Agtbare de Heeren Bewindhebbers der WelEdele Generale Geoctroyeerde Westindische Compagny der Vereenigde Neederlanden, aengesteld bij Comm: en Raaden deeses Eijlandts, in materia raakende de seditieuse versending van den WelEdele Heer John Philips commandeur des eijlandts St. Marten. Eijsscher contra Pieter Hassell, Gedaagde.

Den eijsscher deede zeggen, dat vermits den gedaagde zig niet heeft ontzien de burgerij des eijlandts St. Martin tot seditie te verweken en aantevoeren als hun overste onder den naam van Capt. Commandant, als gebleeken is bij de expulsie van haaren Commandeur, den WelEdele Heer Johan Philips,

violeerende zijn eedt en pligt, welke hij Pieter Hassell aen zijn Commandr. voorndt. in qualiteit als cap^t. der Burgerij verschuldigt was, welke meede bragt dit quaedt, zo streijdig teegens het gemeenebest, in anderen op 't allerswaarst te doen straffen, in plaats van zig zelfs aen hooge magtschending schuldig te maaken, hetwelke als zijnde een misdaat ten hoogsten strafbaar ende in Landen van goede discipline geensints te dulden.

Concludeere dierhalven dat den gedaagde zonder eenig delaay, volgende extraordinaire procedure op desselfs confessie te zaake van seditie en oproer, mitsgaders van het gebruik van de autoriteit hem geensints toekoomende, capitaalijk aen den lijve zal werden gestraft, mitsgaders confiscatie van alle desselfs goederen. En dat denselven bij provisie sal gaan in beslooten gevangnisse, ten fine dit wanbedrijff na waare verdiensten mag worden gestraft.

Actum St. Eustatius desen 2 Octob: anno 1743. (w.g.) J. C. Bacot.

Den Gedaagde persisteerde voor copia van den Eijsch ende conclusie door den Fiscaal als R: O: gedaan om daar op te moogen antwoorden.

Commandeur en Raaden vergunnen den gedaagden zijn versoek ende daarop te antwoorden teegens aanstaande Maandag, dat weesen sal den 7 deeser.

Aldus gedaan ende gearresteert bij Commandeur en Raaden int fort Orange op St. Eustatius, datum utsupra".

Hieronder volgt zijne verdediging:

„Replicq van Pieter Hassell, gedaagde, op ende jeegens den eijsch ende conclusie van Mr. Jan Credo Bacot, Fiscaal R: O:, eijsscher.

Den Gedaagden bij den copia autenticq van den opgem: Eijsch gesien hebbende het sijnen lasten gelegden delict, dede seggen Uw WelEdele Gestr: en Agtbⁿ., de behandeling en tirannie van den Edele H^r. Commandeur Jan Philips soo aen den onderdaan van haar Edele Groot agtbare en burgers onder zijn Ed: commandement gedaan ende gepleegt bij de gedaane aenklagen en ingewonne verklaringen genoegsaam en ten vollen bekent geworden en om denselven so kort doendelijk in resumptie voor te dragen (dient) volgens de aenklage aen haar Ed: Groot Agtbⁿ. door de burgerij gedaan in dato 24 Sept. a°. 1743. Blijkt sonneklaar zijn eersugt tot de regeering en het opperbevel, de ongehoorde en tegens de aengeboorne vrijheijt strijdende behandeling in dwingelandij aen de burgers begaan en het bejeegenen derzelve met stokslagen; blijkt sonneklaar bij de daarvan ingewonne verklaringe sub. no. 1, 2 en 3, bereets aen den Edele Gestr: Heer Isaac Faesch

ingeleevert en NB. om die reeden hier niet annex en nader blijkt bij Isaac Panteflet, die door zijn Ed: met deszelvs deegen in de handt is gequest geworden in zijn eijgene huijs, om reedenen, te hebben versuijmt zijn neger, (NB) geen meerder hebbende te senden tot opbouw van 't Forteresse. Huber, Heedendaagsche regtsgeleerth^t., Boek 6, Capt. 6, § 14, pag. 897. — I. de Damhouder, pracⁿ. Crimin. pag. 158, Capt. 97, § 23, segt meede, ende men verstaat met wapenen alle manieren van stocken, daar men iemant meede grieven kan off hinderen magh en als dit crime gecommitteerd is met wapenen, sonder iemant te grieven aen den lijven, so is de puntie den eeuwigen ban met confiscatie van goederen, maar isser gequest of gedoodt, so punieert den Juge den quetts of doodt, so behoort dat sulx strafbaar bij zijn Ed: was, blijkt sonneklair en als fiscaal R: O: geobserveert in sijnen Eijsch op ende jeegens den Ed: Heer Vice Commandeur Barry”.

Volgen weer aanklachten tegen John Philips; o.a. was Pieter Hassell „met boeijen beswaert geworden”.

De fiscaal verzoekt copie van bovenstaande en dat hem tijd zal worden gegeven om hierop te antwoorden. De rechtbank was echter van een ander oordeel, zooals uit het volgende blijkt:

„Commandeur en Raaden geresolveert hebbende geen verdere copia van geschriften ofte stukken aen weerskanten meer te verleenen ofte vergunnen, om daardoor het regt desweegens niet langer te trineeren ofte op te houden, maar so kort doendelijk hetselve Process diffinitieel te dissideeren ende volkoomen aftemaken. Waarop den Ged: ontslagen wierdt van zijn siviler arrest, om te gaan ende te keeren naar zijn woonplaatse op St. Maerten tot tijdt ende wijle dit gouvernement hem ontbiedende en van nooden soude hebben, om als dan sonder de minste delaaay te compareeren.”

Op 24 Febr. 1744 volgde de veroordeeling van Pieter Hassell, die heel wat milder was dan de eisch:

„Aengehoort hebbende den crimineelen eijsch ende conclusie van den fiscaal Mr. Jan Credo Bacot R: O: op ende jeegens den persoon van Pieter Hassell, geweesene Capt. Luitenant van de burgerije op St. Marten, over sijne begaane seditie op voorn: eijlandt ende expulsie van zijn commandeur den Edelen Heer Johan Philips.

(So ist) dat Command^r. met rijpe deliberatie van de ordinaire ende geassumeerde raaden, naauwkeurig doorgesien ende overwoogen hebbende alle hetgeene ter materie diende is.

Doende regt uijt den naame ende vanweegen onse Souveraine Overigheijt Haar Hoogmoogende de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, mitsgaders de Wel-Edele Groot Agtbare de Heeren Bewindhebbers van de Edele Generale Geoctroyeerde West-indische Compagnie derselver landen — Condemneere hem gedaagde in een pecunieele amende van twee hondert pesos van agten ten voordeele van de voorgem: Respective Compagny en de costen daeromme gedaan, blijvende daar en booven alle sijne goederen, so roerende als onroerende, voor verbonden en aanspraakelijk tot tijdt ende wijle hij gedaagde aen het vonnis sal hebben voldaan.

Interdisseere hem desweegens nog daarenbooven ende wel expresselijk om in toekomende sijn selven wel te wagten van diergelijke onderneemingen meer te beginnen, op poene van confiscatie van alle sijne goederen en arbitralijk daarvoor aen den lijve gestraft te worden, recommandeere hem desweegens hem gerust ende stille te houden etc:

Aldus gedaan ende gesentieert bij Commandr. en Raaden in 't fort Orange op St. Eustatius den 24 Febr: 1744".

John Philips had schadevergoeding verzocht wegens zijn onvrijwillige opzending naar Holland tot een bedrag van 3706 pesos van achten. Hem werd aanzienlijk minder toegekend. Pieter Hassell werd veroordeeld om hiervan te betalen 240 pesos, William Richardson 250 pesos (het grootste bedrag), Laurens Westerband 5 pesos enz.

Na dit vonnis komt in de archieven van St. Maarten op 14 Sept. 1751 — Philips was in 1746 overleden — wederom een eisch tegen Pieter Hassell voor. Hij werd nu beschuldigd den sergeant Nicolaas Richard op eene barbaarsche wijze met stokslagen te hebben bejegend. Daar hij weer niet op den rechtsdag verscheen, werd hem bij verstek eene boete van 25 pesos opgelegd. Hij moet wel een bijzonder krasse man zijn geweest; in de lijst der hoofdgelden d.d. 18 Mei 1748 is toch achter zijn naam vermeld „overoud", een uitdrukking, die ook voorkomt bij de slaven en in verband stond met vrijstelling van hoofdgeld.

Den 16en December 1751 gingen Daniel, Richard en John Hassell een accoord aan met hunne ouders. Zij verhuurden aan laatstgenoemden hunne suikerplantage, met alle daarop staande gebouwen en verdere ap- en dependenties, gelegen in het Cul-de-Sac kwartier, alles volgens eene koopbrief i.d. 10 Dec. t.v. — Dit huurcontract zoude gelden voor den tijd van den langstlevenden van hen beiden, mits betalende aan de verhuurders de som van 100

pesos van achten per jaar. Zij verklaarden nog af te zien van eenige pretentie, die een van hen drieën of wel gezamenlijk zoude vermeen en te hebben bij vermeerdering der huur, thans door hen geaccordeert.

Op 27 Maart 1752 werd door Abraham Heyliger Pietersz, commandeur van St. Maarten, eene klacht tegen Pieter Hassell ingesteld. De zaak was, dat de commandeur, met den gezworen landmeter bezig zijnde de gronden af te palen, gekomen bij het land van Cornelis Sweers, diens buurman, Hassell, zich niet ontzien had hem „odieuſelijk te leederen ende weeder te openen den besmettelijken geest van oproerigheidt jegens sijne opperhoofd” en met „boose gemoede, waere ’t mogelijk, den Eijss: R. O. om sulxs te doen, hadde getraght (de afpaling)te beletten, gebruijckende ten dien eijnde de verfoeijlijkste expressie en blijken van oproerigheid”. Heyliger verzocht aan Hassell diens eigendomsbewijzen te toonen, waarover deze weer in groote woede ontstak en onder „uijtbraakinge” verklaarde zulks niet te willen doen. Hij tarte den commandeur diens zijdgeweer te gebruiken, onder toevoeging, dat het landboek en de certificaten vervalscht waren, enz. enz. In zijn eisch nam de Commandeur de volgende conclusie:

„Concludeert, dat den Ged: sall werden gecondemneert te werden gebraght ter plaatse, daer men gewoonlijk den Justitie uijtvoert, omme aldaer strengelijk te werden geſeselt ende gebrandmerkt met het brandijser ter deeser plaatse gebruijckelijk, voorts gebannen uijt onse Jurisdiction voor den tijd van 99 jaeren, met confiscatie van goederen ten minsten en bij provisie, dat hij Ged: sal hebben te gaan en blijven in beslooten hegtenisse”.

Bij deze processtukken zijn nog gevoegd:

Eene verklaring van Wm. Henriks, waaruit blijkt, dat de twist tusschen den commandeur en Hassell ook over de grensbepaling van diens land ging. Pieter Hassell had dat land 28 jaar geleden gekocht.

Een verzoekschrift i.d. 5 April 1752 van de vrouw en kinderen van Pieter Hassell, om dezen niet te streng te straffen, daar hij „door eene al te onverstandige vernuft werd geregeert en niet en gedraagt als een man, vader en hoofd van een familie, hetwelcke zij vertrouwe door hooge jaeren en qualen moet werden veroorzaakt” enz. Verder verzoeken zij, hem onder curateele te doen stellen.

Een verzoekschrift van Pieter Hassell van denzelfden datum, waarin hij vergiffenis vraagt voor zijn driftig uitvallen tegenover den commandeur. Hij was door hoog jaren en kwalen in drift geraakt. Bij vonnis, geveld op den rechtsdag i.d. 5 April 1752, werd hij, aannemende, dat hij voor eenigen tijd van zijn kennis is beroofd geweest en zulks door ouderdom en kwalen, veroordeeld tot eene boete van 400 pesos.

Pieter Hassell overleed vóór 8 Nov. 1757; op dien datum is er een geschil tusschen de erven van Pieter Hassell en J. Coulter. Zijne vrouw overleed vóór 31 Jan. 1758; van dien datum is er een „Inventaris, scheiding en deeling van den boedel van Susanna Haley weduwe van Pieter Hassell”.